

Bijlage 1: Ontwikkelingen en Maatregelen 2024

Ontwikkelingen

Landelijke trend

Uit de [Veiligheidsmonitor 2023 | CBS](#) blijkt dat 44% van de Nederlanders overlast ervaart van rommel op straat en 8% veel overlast ervaart. Zoals beschreven in de [Raadsbrief Voortgang Aanpak Bijplaatsingen 2024 Utrecht - iBabs Publieksporaal](#) heeft 92% van de gemeenten in Nederland last van bijplaatsingen (bron: [Bijplaatsingen - NVRD](#)). In Den Haag is in 2024 een stijging van 14% in het illegaal aangeboden grofvuil geconstateerd ten opzichte van 2023 (bron: [Aanvalsplan Afval 2024 - Voortgangsrapportage - Programma Schone stad](#)). Ook door de andere G4-steden Amsterdam en Rotterdam wordt een stijgende trend geconstateerd in het aantal bijplaatsingen die worden aangetroffen.

CROW-meting

We doen kwaliteitsmetingen op bijplaatsingen bij ondergrondse containers door middel van de CROW-systematiek. Hierbij wordt volgens de beeldmeetlat "bijgeplaatst afval rondom container" gekeken of de geïnspecteerde containerlocaties voldoen aan de door de gemeenteraad vastgestelde norm op kwaliteitsniveau B (zie figuur 1). Het aantal containers waar dit niet het geval is, wordt afgezet tegen de totale steekproef. Dit resulteert in een afkeurpercentage dat maandelijks wordt gerapporteerd. CROW adviseert om een maximale afwijking van 10% te hanteren. Dit is de landelijk gehanteerde norm. Doordat we in 2020 op een percentage van 5% afwijking zaten, hebben we onze ambitie destijds verscherpt door te streven naar een maximale afwijking van 5%. Dit hebben we opgenomen in onze aanpak.

In 2024 hebben er 5375 CROW-inspecties plaatsgevonden bij (steekproefsgewijs) ondergrondse inzamelpunten. Een percentage van 9,5% van het totaal aantal geïnspecteerde ondergrondse containers scoorde onder de CROW-B norm. Dit betekent dat we voldeden aan de landelijke norm (maximale afwijking van 10%), maar niet meer aan ons streven naar een maximale afwijking van 5%. Tegelijkertijd laten de cijfers ook zien dat gemiddeld 84% van het aantal geïnspecteerde ondergrondse containers beter scoorde dan de CROW-norm B (dus een A of A+).

A+	A	B	C	D
				
Er ligt geen afval in de omgeving van de container.	Er ligt weinig afval in de omgeving van de container.	Er ligt in beperkte mate afval in de omgeving van de container.	Er ligt redelijk veel afval in de omgeving van de container.	Er ligt veel afval in de omgeving van de container.
bijgeplaatst afval 0 stuks	bijgeplaatst afval ≤ 1 stuk	bijgeplaatst afval ≤ 3 stuks	bijgeplaatst afval ≤ 5 stuks	bijgeplaatst afval > 5 stuks

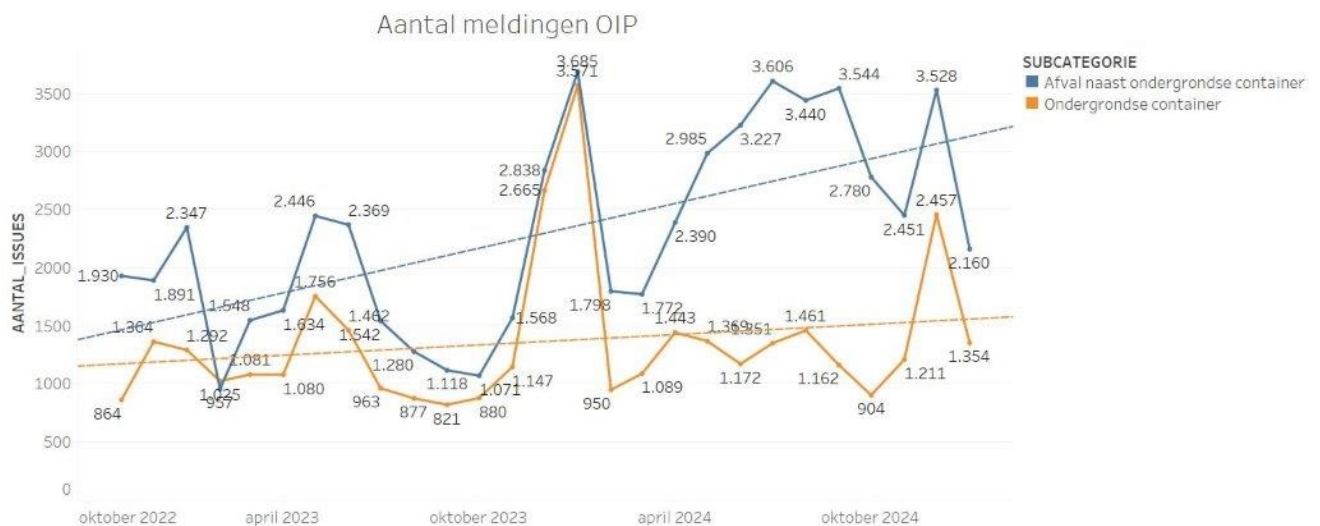
Meetinstructie: Bijgeplaatst afval

Figuur 1: Beeldmeetlat "bijgeplaatst afval rondom container" uit de CROW-systematiek

Beschrijvende analyse meldingen per subcategorie (2023–2025)

Het aantal meldingen voor de categorie Afval en vervuiling openbare ruimte is in 2024 toegenomen. Er zijn 49% meer meldingen gemaakt in 2024 dan het jaar daarvoor. Van circa 65 duizend meldingen in 2023 naar circa 83 duizend meldingen in 2024. Specifiek zijn voor de subcategorie 'Afval naast ondergrondse container' en 'Ondergrondse container' de grootste stijgingen te zien t.o.v. het totaal aantal meldingen. De blauwe lijn in figuur 2 geeft het aantal meldingen aan in de categorie 'afval naast de ondergrondse container', ofwel bijplaatsing. De oranje lijn geeft het aantal meldingen aan in de categorie 'ondergrondse container', ofwel een volle, verstopte of defecte container. Wanneer we kijken naar de ontwikkeling van meldingen binnen de subcategorieën *Afval naast ondergrondse container*, *Grofvuil* en *Ondergrondse container*, constateren we een aantal trends.

We constateren een hogere meldingsbereidheid met name in de wijken Noordwest en Zuidwest. Ten slotte constateert een bewoner mogelijk eerder een bijplaatsing dan een volle, verstopte of defecte container. Terugkerend zien we een piek in het aantal meldingen rond de jaarwisseling en in het voorjaar.

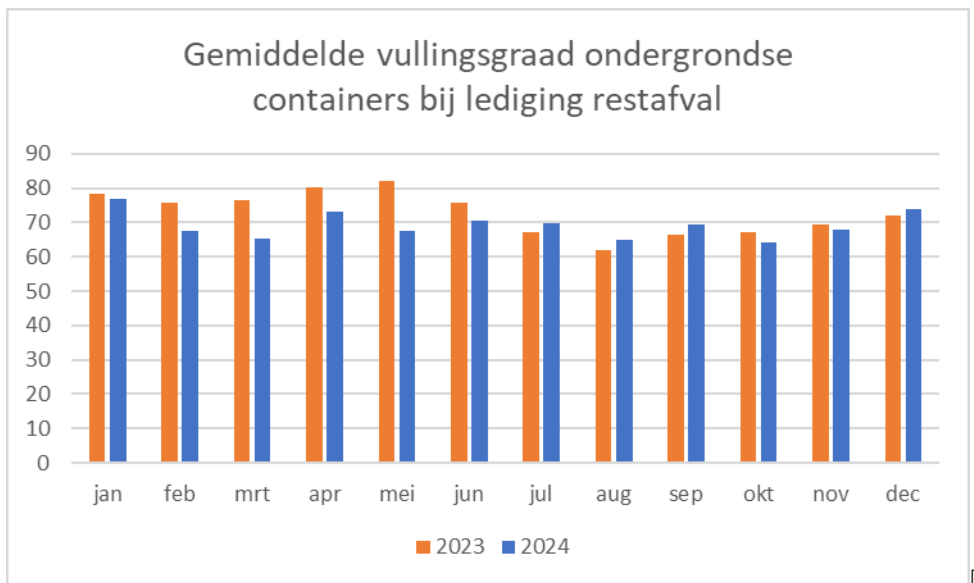

Figuur 2 Aantal bewonersmeldingen over afval naast ondergrondse container (blauwe lijn) en het aantal meldingen over de staat van de ondergrondse containers (oranje lijn)

Gemiddelde vulgraad van ondergrondse restafvalcontainers bij lediging (2023 en 2024)

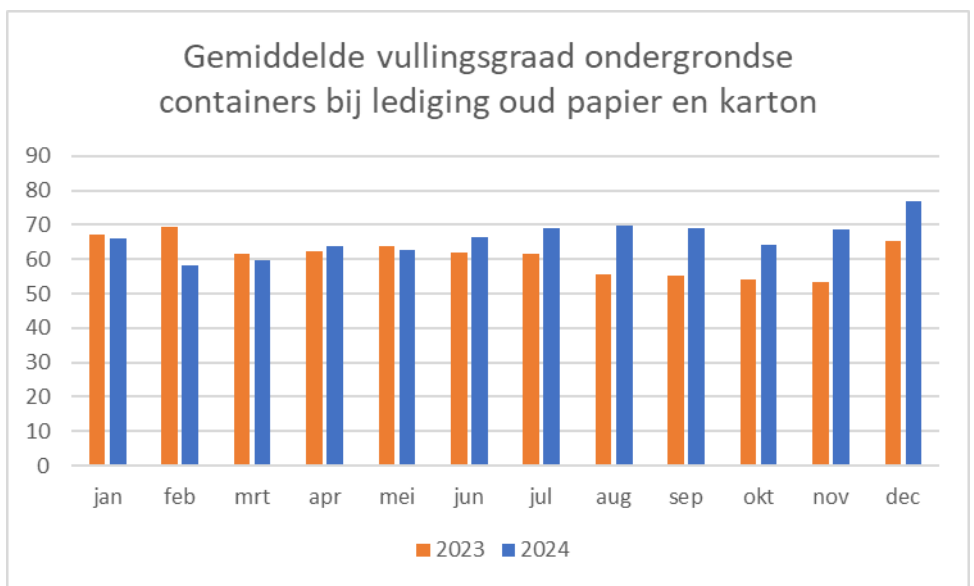
Ondergrondse containers voor restafval staan soms alleen (solitair) of met meerdere containers in een cluster. Ondergrondse containers hebben een sensor die meet hoe vol de container zit en hoe snel de container vult. Op basis van de sensormetingen en de voorspelling van de snelheid waarmee de containers zich vullen, worden ze tijdig op de planning gezet voor lediging. We streven ernaar dat de containers bij gemiddeld 80% gelegegd worden. Zo kunnen we efficiënt inzamelen en zorgen we ervoor dat er tot aan het moment van legen nog afval in de container past. Wij legen de ondergrondse containers in de regel op tijd, zoals in figuren 3 en 4 hieronder te zien is.

In figuur 3 is de gemiddelde vulgraad weergegeven bij lediging. Op het moment dat de containers gelegegd werden, waren ze gemiddeld voor 60% tot 85% gevuld. In deze data zien we ook dat het gebruik en de vulgraad van de containers varieert. In het voorjaar ruimen veel bewoners hun huis op, waardoor er meer afval wordt aangeboden. In de zomermaanden zijn er minder volle ondergrondse containers. Rond feestdagen verschuiven we een deel van de diensten en wordt er meer afval aangeboden. Hoewel de gemiddelde vulgraad bij lediging dan iets hoger is, blijkt dat er nog ruimte is in de containers.

Figuur 3 Gemiddelde vullingsgraad ondergrondse containers bij lediging restafval

Uit de gemiddelde vulgraad bij lediging van de ondergrondse containers voor oud papier en karton blijkt dat ze gedurende het hele jaar gemiddeld onder 80% vulgraad worden geleegd.

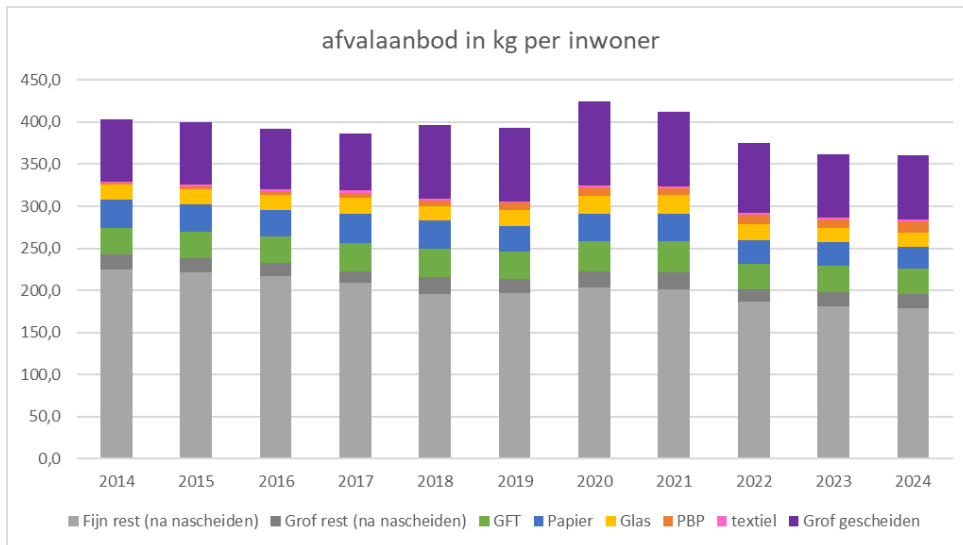

Figuur 4 Gemiddelde vulgraad ondergrondse containers bij lediging oud papier en karton

Het komt voor dat containers verstopt zitten of te laat geleegd worden door uitval van materieel en/of personeel, storingen of onverwacht hoog aanbod van afval. Wanneer we een verstopping constateren, verhelpen wij deze direct.

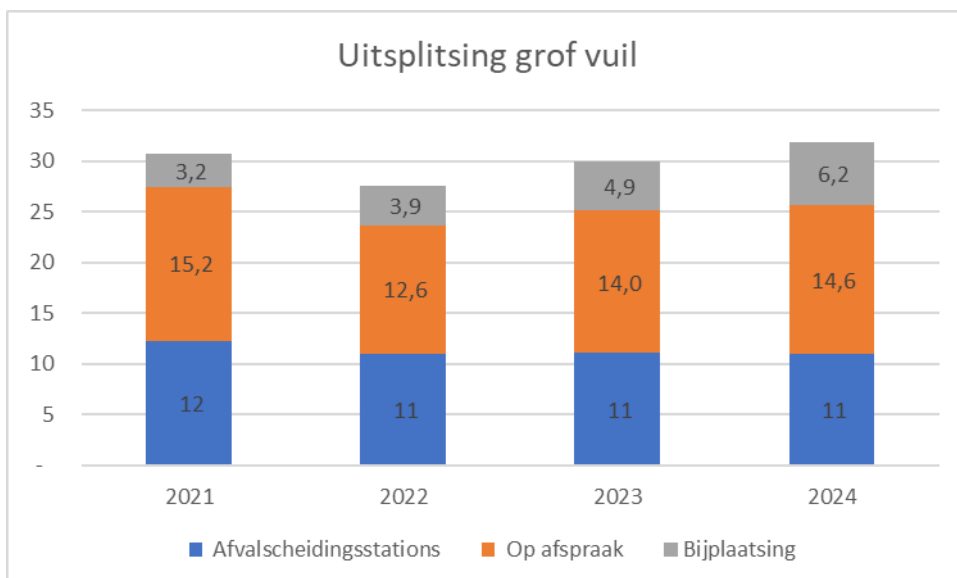
Afvalproductie per inwoner

In 2024 is de totale hoeveelheid afval gelijk aan 2023. In figuur 5 is een overzicht te zien van de verschillende afvalstromen en ingezamelde hoeveelheden in de periode 2014-2024.

Figuur 5 Afvalaanbod in KG per inwoner

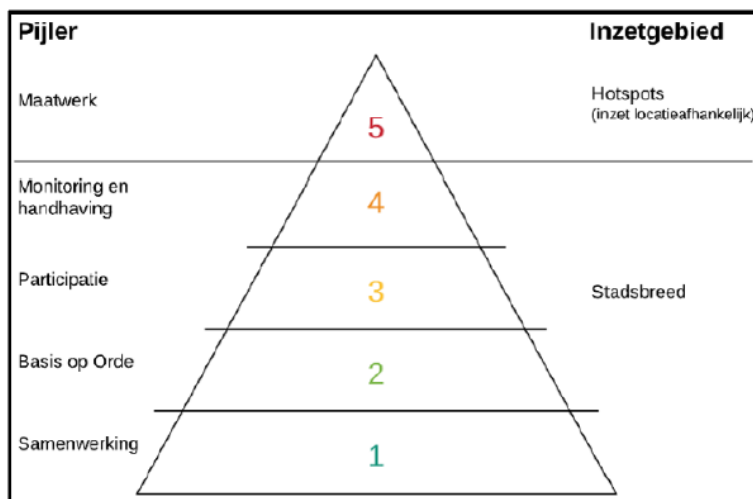
We zamelden in 2024 wel meer ongescheiden grof restafval in dan in 2023. In 2024 werd er 29 kg ongescheiden grof restafval ingezameld. Dit is ruim een kilo meer per inwoner dan in 2023. Het ongescheiden grof restafval bestaat uit het grof restafval dat we inzamelen op de afvalscheidingsstations en het grof restafval dat we in de openbare ruimte ophalen als bijplaatsingen of als grofvuil op afspraak. De herkomst van het grof restafval is in de grafiek hieronder weergegeven. Het grof restafval dat via de afvalscheidingsstations werd ingezameld is gelijk gebleven, terwijl we vanaf 2022 elk jaar meer grofvuil op afspraak aan huis en meer grofvuil bijplaatsingen hebben opgehaald.

Figuur 6 Uitsplitsing grofvuil

Maatregelen

In 2021 hebben we de [Deelaanpak Hotspots Bijplaatsingen](#) opgesteld. De aanpak heeft als doel om overlast van bijplaatsingen voor inwoners te verminderen en de hoeveelheid bijplaatsingen beheersbaar te houden. De aanpak is gebouwd op vijf pijlers die verschillende maatregelen omvatten: Samenwerking, Basis op Orde, Participatie, Monitoring en Handhaving en Maatwerk. Om overlast tegen te gaan, richten we ons in eerste instantie op vier pijlers. Als na toepassing van maatregelen uit de eerste vier pijlers er nog steeds afval verkeerd aangeboden wordt, gaan we over tot pijler vijf: maatwerk. In de onderstaande paragrafen wordt stilgestaan bij elke pijler en de inzet daarop.

Figuur 7 Pijlers aanpak hotspots - bijplaatsingen

Samenwerking/maatwerk

Voor een succesvolle aanpak van bijplaatsingen is het van belang dat er met externe partners wordt samengewerkt. In het kader van het programma 'Samen voor Overvecht' voeren we structureel overleg met de bewoners van Overvecht, woningbouwcorporaties en buurt- en welzijnsorganisaties om de overlast van afval op straat tegen te gaan. Deze samenwerking heeft geleid tot enkele maatwerkmaatregelen.

- In samenwerking met wijk- en buurtambassadeurs is in 2024 een pilot uitgevoerd om elke zaterdag in Overvecht bij een aantal hoogbouwlocaties vaste grofvuildagen te organiseren. Dit is als maatwerkmaatregel ter aanvulling op de vaste wekelijkse grofvuilinzameling op afspraak. Elke week werden op drie locaties containers geplaatst waar bewoners zonder afspraak hun grofvuil konden aanbieden. Zo bedienden we elke maand 12 locaties met deze extra service. De containers werden door wijk- en buurtambassadeurs bemand, onder begeleiding van de Utrecht Schone Stad coaches. Na zes maanden is de pilot geëvalueerd en zijn een aantal locaties gewijzigd. Na 12 maanden is de pilot afgerond en heeft deze geen vervolg gekregen. Er is in totaal 144.000 kilo grofvuil ingezameld. Er is echter geen duidelijk effect gemeten op het aantal bijplaatsingen en de grofvuil afspraken.

Wel is er een positief sociaal effect waargenomen. Bij de containers gebeurde veel meer dan alleen grofvuil brengen/ontvangen: het inzamelpunt wordt een ontmoetingsplek voor bewoners, vrijwilligers en de Utrecht Schone Stad Coaches. Dat weegt echter niet op tegen de hoge kosten, materiele en personele inzet, en de geringe resultaten. Vanuit de Aanpak Bijplaatsingen onderzoeken we welke andere maatregelen we in Overvecht kunnen nemen om de overlast van bijplaatsingen grofvuil te verminderen. Zoals toegezegd tijdens het vragenuur op 15 mei 2025 verkennen we bijvoorbeeld of we in samenwerking met de Ontspulknul ontspuuldagen in Utrecht georganiseerd kunnen worden.

- In eerste instantie werken we volgens de 'Aanpak Hotspots - Bijplaatsingen'. Deze aanpak, waarbij de Basis op Orde ons uitgangspunt is, verscherpen we met meer maatwerk in buurten. Hierbij geven de zes buurtagenda's die in 3 wijken zijn opgesteld ons een handvat (Kanaleneiland-Noord en –Zuid; Zuilen-Oost incl. Geuzenwijk; delen van Ondiep/2e Daalsebuurt; delen van Pijlsweerd; Parkwijk-Zuid; Terwijde). De buurtagenda's symboliseren waar bewoners, partners en gemeente mee aan de slag willen. Zwerfvuil en verkeerd aangeboden afval worden in elke buurtagenda genoemd als bron van ergernis voor bewoners. Eén van de vaste thema's is 'een schone buurt'. Eventuele maatwerkmaatregelen ten behoeve van het aanvliegen van de problematiek omtrent bijplaatsingen vallen onder dit thema. Medio 2024 zijn we gestart in Leidsche Rijn (Parkwijk en Terwijde). De gesprekken met de bewoners, collega's en andere betrokken partijen hebben daar geleid tot:
 - De plaatsing van extra papiercontainers waar nodig en mogelijk;
 - De plaatsing van gedichten rondom ondergrondse containers in Parkwijk door bewoners en leerlingen van Academie 10;
 - Twintig locaties (tien in Parkwijk-Zuid, tien in Terwijde) van OIP's die beschilderd gaan worden door Utrechtse kunstenaar JanisdeMan, waarbij bewoners meedenken over de ontwerpen. Binnenkort worden de betreffende bewoners die in de buurt wonen van de containers hiervoor uitgenodigd;
 - De werving van extra containeradoptanten;
 - Organiseren van een opruimdag in Terwijde, waarbij geïnventariseerd gaat worden of de bewoners het zien zitten een positievere plek te maken van de ondergrondse inzamelpunten, door een stuk groen in zelfbeheer te plaatsen. Dit loopt nog;
 - Gesprekken met winkeliers, organisaties en omwonenden om de grote overlast rondom winkelcentrum Parkwijk gezamenlijk op te pakken.

Basis op orde

Bij de basis op orde gaat het om de voorzieningen en communicatie. De basis op orde is cruciaal voor een effectieve aanpak van bijplaatsingen:

- Per 2024 zetten we twee extra voertuigen in om ondergrondse containers te ledigen;
- Vanaf eind 2024 zetten we zwaarder materieel in om bijplaatsingen te verwijderen in de wijken waar de problematiek het grootst is. We zijn hiermee gestart in de drukke kerstperiode, omdat we te veel oponthoud ondervonden bij het legen van de ondergrondse containers, doordat er te veel bijplaatsingen op de containerplaat stonden. Daardoor behaalden voertuigen niet het beoogde aantal geleegde containers per dag. De planning en wijze van verzamelen voor deze voertuigen is aangepast, wat zorgt voor een efficiëntere inzit van mens en materieel;
- Vanaf 2025 voeren we de reguliere afvalinzameling voor GFT, OPK en bijplaatsingen uit op 2e Paasdag, Bevrijdingsdag, Hemelvaart en 2e Pinksterdag. Ondergrondse containers werden op feestdagen al regulier geledigd. De inzameldagen worden tijdens deze feestdagen dus niet meer ingehaald. Dit voorkomt verwarring bij inwoners en haalt de druk op de inzameling in de dagen na een feestdag weg. De werkzaamheden op en rondom Koningsdag, 1e en 2e Kerstdag en Nieuwjaarsdag blijft elk jaar maatwerk. De eerste ervaringen op 2e Paasdag en Bevrijdingsdag zijn positief.

Participatie & communicatie/maatwerk

De stad schoonhouden doen we samen. Door het vergroten van bewustzijn en het met elkaar schoonhouden van de stad, streven we naar meer betrokkenheid en samenwerking.

- In april 2024 lanceerden we als maatwerkoplossing een minicampagne in de wijken die extra aandacht nodig hebben, namelijk Kanaleneiland (Zuidwest), Overvecht en Noordwest. De communicatie gaat over het goed aanbieden van afval in ondergrondse containers en vindt plaats onder de paraplu 'Utrecht Ons Schone Stadsie'. We communiceren bij de

ondergrondse containers met stickers, natuurlijk graffiti en posters op de grond. We willen op een vriendelijke en ludieke manier het juist aanbieden van afval onder de aandacht brengen;

- We hebben een Engelstalige flyer gemaakt. Deze is uitgedeeld aan nieuwe expats in Utrecht, via het Welcome Center Utrecht. Als er wijkbureaus zijn (zoals Leidsche Rijn) die de flyer specifiek willen aanbieden aan expats, dan stellen we de flyer ook aan hen beschikbaar;
- Bewoners kunnen zich sinds 2023 aanmelden voor het adopteren van een ondergrondse container. Bij containeradoptie verstrekt de gemeente een sleutel voor de ondergrondse container, een bezem en een prikstok om verstoppingen door te prikken. Eind 2024 hadden we 280 containeradoptanten. Inmiddels zijn meer dan 300 bewoners containeradoptant geworden;
- Ook in 2024 hebben onze Utrecht Schone Stad coaches inzet gepleegd. Deze inzet is gericht op het motiveren en informeren en bewustwording creëren bij bewoners en bedrijven zodat deze beter met afval omgaan. Dit doen zij op door middel van:
 - Gastlessen op scholen;
 - Ondersteunen van bewonersorganisaties;
 - Informatietent;
 - Mede organiseren en ondersteunen van plandelacties;
 - Vrijwilligers werven en gemotiveerd houden;
 - Klachten ondersteuning (hier komen veel vrijwilligers uit);
 - Meewerken aan maatwerkoplossingen;
 - Plandel Hubs realiseren en onderhouden.

Handhaving/maatwerk

Om de overlast van bijplaatsingen te verminderen, vindt dagelijks handhaving plaats op bijgeplaatst afval. Onze handhavers controleren verkeerd aanboden afval, zoals afval en grofvuil dat naast een container staat, om daarmee de stad schoon te houden en ongezonde situaties te voorkomen (ziekteverwekkers en plaagdieren). Handhavers mogen huisvuilzakken openmaken, controleren en meenemen. Bij het vinden van bewijs ontvangt de overtreder een boete van €100 en per 1 december 2024 een boete van €110. We controleren op plekken waar veel overlast is (hotspot). In 2024 heeft de handhavingsinzet geleid tot 1955 boetes voor het bijplaatsen van afval naast containers. In 2023 betrof het 1799 boetes. Deze stijging is met name verklaarbaar door de tijdelijke extra handhavingsinzet (met incidentele middelen) in 2024. In 2024 was 8.760 uur beschikbaar voor bijplaatsingen. De tijdelijke inzet bedroeg 832 uur.